

20.06.2016

PUUMARKKINATYÖRYHMÄN KOKOUS 2/2016

Aika: Torstai 9.6.2016 klo 8.00–10.15

Paikka: Maa- ja metsätalousministeriö, Hallituskatu 3, kokoushuone Niskavuori

Osallistujat:

Kimmo Tiilikainen MMM (puheenjohtaja 8.00–9.00), Juha Niemelä MMM/LVO (puheenjohtaja 9.00–10.15), Marja Kokkonen MMM/LVO, Mika Kuismanen VM, Reima Sutinen TEM, Jussi Kumpula Metsähallitus, Tomi Salo Metsäteollisuus ry, Erno Järvinen MTK, Riitta Hänninen Luke, Jorma Länsitalo Stora-Enso Oyj, Juha Mäntylä Metsä-Group, Sauli Brander UPM-Kymmene Oyj, Kai Merivuori Sahateollisuus ry, Rauno Numminen Etämetsäomistajien liitto ry, Sixten Sunabacka Tornator, Taneli Kolström Luke, Mikko Kurttila Luke, Kalle Vanhatalo Tapio Oy, Matti Mäkelä, MMM/LVO (sihteeri)

1. Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Puheenjohtaja ministeri Tiilikainen avasi kokouksen ja esitti kiitokset UPM:n 3.6.2016 järjestämästä retkestä, jossa hallinnon, teollisuuden, metsänomistajien, ympäristöjärjestöjen ja muiden sidosryhmien edustajat miettivät yhdessä metsätalouden kestävyttä edistäviä toimenpiteitä.

Edellisen kokouksen muistio hyväksyttiin (liite 1).

2. Markkinakatsaus

Erno Järvinen totesi markkinakatsauksen aluksi, että lopputuotemarkkinoilla sahatavaran vienti on kuluvana vuonna määrällisesti kasvanut männyn osalta yhdeksän ja kuusen osalta 23 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Sahatavaran vientihinnoista hän toisaalta totesi, että mäntysahatavaran hinta on laskenut yhdeksän prosenttia ja kuusen neljä. Järvinen totesi, että metsäala on taas Suomen vientiteollisuuden veturi ja että Metsä Woodin positiiviset investointiutiset puutuoteteollisuuteen vaikuttavat tukin käyttöön. Puukaupasta hän totesi, että parhailaan käynnissä on vuoden vilkkaimmat puukauppaviikot ja että edelliseen vuoteen verrattuna kasvua on 21 prosenttia. Hakkuut yksityismetsissä on lisääntynyt puolestaan kuusi prosenttia, joten yksityismetsien pystyvarannot ovat lisääntyneet.

Tomi Salo kertasi muun muassa puun kumulatiivisia ostomääriä yksityismetsistä ja totesi puukaupan käyneen hyvin suhteessa edelliseen vuoteen. Hän totesi, että puumarkkinat ovat vakaat, mutta tukin tehdaskustannukset ovat korkeat suhteessa kilpailijamaihin. Kuidun tehdaskustannus on kilpailukykyisempi ja että tämä on yksi tekijä miksi erityisesti kuitua käyttävään teollisuuteen investoidaan Suomessa. Salo totesi, että tuonti on hieman lisääntynyt myös tukin osalta. Puun käytön lisäämisestä ja metsätalouden kestävydestä hän totesi, että investointien toteutuessa kuidun kestävätkä hakkuumahdollisuudet alkavat olla jo saavutettu. Metsäalalla tulisi olla yhtenäinen tilannekuva siitä, mitä tavoitteita puun käytölle asetetaan ja miten paljon uudet investoinnit tulevat nostamaan puun kysyntää. Hän totesi, että hallituksen tavoitteet puun käytön lisäämiselle, öljyn ja kivihiilen käytön vähentämiselle ja metsähakkeen käytön kasvulle ovat aiheuttaneet lisääntyvää keskustelua ympäristöjärjestöissä metsätalouden kestävydestä.

20.06.2016

Salo totesi, että keskustelua kestävien hakkuumahdollisuuksien nostamisesta tulisi aloittaa ja mainitsi yhdeksi keinoksi jalostetun siemenviljelyaineiston käytön lisäämisen. Valtiovarainministeriön metsälahjavähennysesityksen jatkovalmistelussa tulee huolehtia siitä, että raja-arvoa ei lasketa liian alas jottei metsätilarakenteen parantamistavoite vesity. Metsätietolain muutoksessa juridinen liikkumavara tulee selvittää huolellisesti ja poliittisessa päätöksenteossa tulisi liikkua juridisen liikkumavaran sisällä. Kemerasta Salo muistutti, että keruutuki on osa energiapolitiikkaa ja tärkeä elementti tasapuolisen markkina-aseman näkökulmasta.

Kai Merivuori totesi, että sahojen tilanne on hankala lopputuotteiden hintojen laskun seurauksena ja että yritysten kannattavuuskehitys ei ole ollut myönteistä. Hän totesi, että määrällisesti vienti on kehittynyt hyvin, mutta kotimaassa markkinatilanne on edelleen heikko. Kotimarkkinoilla puurakentaminen ei kasva, vaikka yleisesti rakentamisesta on saatu positiivisia signaaleja. Hän lisäsi, että purua ja kuorta kerääntyy varastoihin ja tienvarret ovat täynnä metsähakkeen raaka-ainetta. Puun hintakehityksestä Merivuori totesi, että kuusitukin hinta on noussussa, vaikka perusteita kannattavuuden näkökulmasta tähän ei ole.

Rauno Nummisen mukaan puukauppa käy hyvin ja puuta myydään kun metsätiloja tulee tarjolle. Metsätilojen sukupolvenvaihdosten edistämisestä Numminen totesi, että asian eteneminen on positiivista.

Puheenjohtaja Tiilikainen totesi, että puun tarve kasvaa, mutta kivihiilen ja öljyn vähentämistä ei ole tarkoitus kokonaisuudessaan korvata puulla. Esimerkiksi WWF:n esittämiä laskelmia tarkasteltaessa puun käytön lisäämiseen liittyen tulee huomioida aikajänne-erot hallituksen tavoitteissa; metsäteollisuuden investoinnit lisäävät puun käyttöä nopealla aikataululla, mutta hiilen ja öljyn korvaamiseen tavoitteet on asetettu toteutettavaksi vuoteen 2030 mennessä. Puheenjohtaja totesi, että metsien kasvun ja kestävien hakkuumahdollisuuksien lisääminen on ajankohtainen asia, jota tulisi selvittää tehokkaasti.

3. Metsätilojen sukupolvenvaihdosten edistäminen

Matti Mäkelä esitteli valtiovarainministeriön esityksen ja lausuntokierroksella olevan hallituksen esitysluonnoksen pohjalta metsälahjavähennystä (liite 2). Hän kertasi, että asian valmistelussa tavoitteena on ollut sukupolvenvaihdosten edistäminen mallilla, joka samalla lisää puun käyttöä puun tarjontaa vahvistamalla, kasvattaa metsätilakokoa ja edistää yrittäjämäistä metsätaloutta.

Juha Mäntylä totesi keskustelussa olevansa tyytyväinen malliin, sillä se toteuttaa tavoitteita. Esitetty mekanismi vaikuttaa toimivalta, mutta metsänomistajat tarvitsevat neuvontaa käytännön toteutukseen. Jorma Länsitalo puolestaan totesi, että hallituksen esitysluonnos kertoo siitä, että asiaa on huolellisesti mietitty. Tomi Salo korosti, että metsälahjavähennyksen lausuntokierroksella olevan luonnoksen parametrit ovat lähellä optimia. Erno Järvinen puolestaan korosti tarvetta laajentaa kattavuutta ja sitä kautta puumarkkinavaikutuksia ja totesi, että lausuntokierroksen parametreilla ei saada lainkaan vaikuttavuutta. Rauno Numminen muun muassa totesi, että asia on kannatettava ja että metsälahjavähennys ei ole niin vaikeaselkoinen kun esitykseen on tarkemmin tutustunut. Kai Merivuori puolestaan totesi, että metsälahjavähennys mahdollistaa isojen tilojen jakamisen, mutta ei erityisesti kannusta pienien tilojen yhdistämiseen. Lisäksi keskustelussa todettiin, että tilarakenteen kehittämisen näkökulmasta on tärkeää, että lahjasaannot ovat edullisempia kuin perinnöt.

Puheenjohtaja Tiilikainen totesi keskustelun lopuksi, että metsälahjavähennystä on helppo viedä poliittisesti eteenpäin kun sillä on laaja kannatus metsäalan keskuudessa. Hän lisäsi, että parametreja tulee vielä miettiä.

20.06.2016

Ministeri Tiilikainen poistui ja puheenjohtajana jatkoi Juha S. Niemelä.

4. Tilannekatsaus metsätietolain muuttamisesta

Marja Kokkonen esitteli tilannekatsausta metsätietolain muuttamisesta. Hän kertasi, että muutoksen taustalla on muiden tekijöiden lisäksi komission kirjallinen huomautus ympäristötiedodirektiivin toimeenpanosta. Kokkonen totesi, että muutoksen valmistelussa on tunnistettu asian sensitiivisyys. Asiasta käydään aktiivisesti keskusteluja eri sidosryhmien kanssa, mutta ratkaisua ei ole vielä löytynyt. Asian valmistelun tueksi pyydetään kesän aikana oikeusministeriöstä ja ympäristöministeriöstä lausuntoja ja selvitetään maanomistajien näkemyksiä aiheeseen sekä Metsään.fi-palvelun tietosisällön tarkkuutta.

Kokkonen totesi, että komissiolle on ilmoitettu, että alkuperäisestä aikataulusta poiketen hallituksen esitys tullaan antamaan tämän vuoden loppupuolella, jolloin hallituksen esityksen luonnos tulee lausuntokierrokselle syksyllä.

Tomi Salo totesi keskustelussa, että asiassa tulee selvittää juridinen liikkumavara, jonka sisällä voidaan käydä poliittista keskustelua. Hän korosti, että järkevällä tavalla toteutettu muutos vahvistaa kotimaisen puunkäytön edellytyksiä. Sauli Brander totesi olevansa huolissaan tavasta, jolla Metsään.fi-palvelusta annetaan julkisuudessa metsänomistajille kielteistä mielikuvaa. Hän totesi, että metsäalan digiloikka edellyttää yhtenäistä alustaa ja standardeja ja että sähköisten palveluiden käyttöä tulisi edistää. Erno Järvinen totesi, että avoin hilatieto tulisi riittää ja että palveluita syntyy hilatiedon pohjalta. Kai Merivuori kuitenkin totesi, että kaikilla toimijoilla ei ole resursseja hyödyntää hilatietoa.

5. Keskustelu LUKE:n tutkimustulosten käytäntöön viennin sekä sidosryhmien tutkimustarpeiden kartoittamisen kehittämisestä

Taneli Kolström esitteli alustuksessaan Luonnonvarakeskuksen toimintaa asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa (liite 3). Hän kertasi Luonnonvarakeskuksen organisaation, asiakas- ja sidosryhmien rajapinnat, asiakkuusprosessin, toimintamallin sekä näkökohtia tutkimustulosten käytäntöön viennistä. Hän korosti, että asiakaslähtöisyys on tutkimuslaitokselle tärkeä arvo, joka ohjaa toimintaa. Lisäksi Kolström totesi, että asiakaslähtöisyyden lisäämiseksi kaikille neljälle tutkimusohjelmalle muodostetaan asiakkaista ja sidosryhmistä koostuvat neuvottelukunnat. Hän korosti, että asiakastyötä tehdään Luonnonvarakeskuksessa sekä sektorikohtaisesti että alueellisesti.

Rahoituksesta Kolström totesi, että Luonnonvarakeskuksessa on yhteisrahoitteisia, asiakasrahoitteisia ja omarahoitteisia projekteja. Metsäntutkimuslaitoksen aikana tutkimuslaitoksen omarahoitteiset projektit olivat hyvin yleisiä, mutta painopiste on muuttunut nyt kahteen ensimmäiseen. Lopuksi hän totesi, että varmin tae tehokkaalle tutkimuksen käytäntöön viennille on yhdessä tekeminen sidosryhmien kanssa.

Keskustelussa Jorma Länsitalo totesi asiakaslähtöisyyden lisääntymisen Luonnonvarakeskuksen toiminnassa olevan positiivista. Hän korosti, että sekä tutkijoilla että toimijoilla on parannettavaa yhteistyössä. Kai Merivuori katsoi kehityssuunnan positiiviseksi. Juha Mäntylä muistutti, että Luonnonvarakeskus on toteuttanut voimakasta toimintansa rationalisointia ja että toimintaa on ohjattu perustutkimuksesta kohti soveltavaan tutkimukseen ja näiden rajapintoihin.

Tomi Salo toi esille metsäalan tutkimustarpeisiin liittyen, että maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön ohjaamien Luonnonvarakeskuksen ja Suomen ympäristökeskuksen tulisi yhteistyöllä aikaansaada syy-seuraussuhteita sisältävä vahva tietopohja ekologisesta kestävydestä. Erno Järvinen puolestaan toi esille, että yhteisrahoitteisten projektien, kuten esi-

20.06.2016

merkiksi Horisontti 2020 -ohjelmaan kuuluvat sisällöt eivät tule itsestään. Hän korosti, että Suomessa on kansallisesti tehty hyvää työtä sisältötarpeiden määrittämisessä.

6. Puukaupan tarjousvertailut ja katkonnan seuranta, Erno Järvinen MTK

Erno Järvinen kävi läpi metsänhoitoyhdistysten käyttämää puukaupan tarjousvertailuprosessia (liite 4).

Keskustelussa Salo totesi, että tyylikkäintä olisi, että tarjousvertailun toteuttaisi taho, joka ei itse osallistu millään tasolla puukauppaan. Salo kuitenkin totesi, että teollisuuden vähimmäistoiveena on, että tarjouskilpailuun osallistuneet ostajat voisivat tarkistaa vertailussa käytetyt historiaan perustuvat omat katkontatiedot. Yhdistysten prosessikuvauksessa esitettiin ostajan mahdollisuudeksi kirjallisesti reklamoida tarjousvertailusta. Samalla hän kuitenkin kysyi, että miten ostaja voi reklamoida, jos hän ei tiedä mihin omiin tietoihin vertailu perustui.

Keskustelussa lisäksi todettiin, että epäluottamus tarjousvertailuprosessiin voi johtaa siihen, että kaikki potentiaaliset ostajat eivät jätä tarjousta leimikosta. Tähän liittyen todettiin, että metsänomistajan etu kuitenkin olisi, että tarjouksia saataisiin leimikoihin mahdollisimman paljon. Lisäksi todettiin, että tarjousvertailusta tulisi saada aikaan läpinäkyvä ja avoin malli, johon markkinaosapuolet voivat luottaa.

Todettiin, että maa- ja metsätalousministeriö kannustaa osapuolia jatkamaan keskustelua ja että keskustelun edistymisestä raportoidaan Puumarkkinatyöryhmälle.

7. Katsaus ajankohtaisiin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin

• Luonnonvarakeskuksen METSÄVUO-hanke

Luonnonvarakeskuksen Mikko Kurttila esitteli hanketta, jossa tarkastellaan metsätilojen vuokraukseen perustuvaa metsäomaisuuden hoidon kokonaispalvelumallia (liite 5). Kurttila kävi läpi hankkeen rakennetta, toimintamallin potentiaalisia ominaisuuksia, kyselytutkimusten tuloksia ja toimintamallin keskeisimpiä esteitä ja ratkaistavia asioita. Kurttila korosti, että uusi palvelumalli voisi olla yksi keino lisätä metsäpinta-alaa aktiivisen metsätalouden piiriin.

Keskustelussa todettiin ajatuksena idean olevan vanha, mutta kannustettiin aiheen perusteelliseen tarkasteluun. Keskustelussa myös kannustettiin tutkijoita esittämään heidän näkemyksensä mukaan toimivin malli, jonka yritys voisi ottaa suoraan käyttöön tai josta yritys voisi räätälöidä omaan käyttöön sopivan.

• Tapio Oy:n hanke-ehdotus, Korjuuvalmis leimikko

Tapio Oy:n Kalle Vanhatalo esitteli hanke-ehdotusta, jossa määriteltäisiin yhteistyössä keskeisten toimijoiden kanssa yhteinen standardi ja laatuvaatimukset korjuuvalmiille puukauppa-kohteelle. Hän totesi, että toteutuessaan hanke tukisi sähköisen puukaupan käynnistymistä. Vanhatalo esitti, että tavoitteena olisi, että hanke käynnistyisi syksyllä 2016 ja valmistuisi vuoden 2017 puolella.

Keskustelussa Sixten Sunabacka totesi, että Tornator on määritellyt standardit, joka vastaa puunostajan tarpeita, mutta laajemmalle standardille olisi kysyntää, kun Suomen Puukauppa Oy aloittaa toimintansa. Jorma Länsitalo liittäisi hankkeeseen myös pohdintaa siitä, että miten

20.06.2016

puukaupan menettelyjä tulisi kehittää, jotta riskit jakautuisivat tasaisemmin ostajan ja myyjän välille.

Puheenjohtaja totesi, että hanke oli tarkoitettu maa- ja metsätalousministeriön rahoitettavaksi, mutta rahoituksen löytyminen lienee haastavaa.

8. Muut asiat

Todettiin, että puumarkkinatyöryhmän johdolla laadittu rungonosahinnoittelun standardiehdotus ei ole johtanut hinnoittelumallin pilotoiteihin. Todettiin, että aihetta on tarpeen käsitellä seuraavassa kokouksessa ja että kokoukseen kutsutaan asiantuntijaksi Luonnonvarakeskuksen Jori Uusitalo.

9. Seuraava kokous

Todettiin, että seuraava kokous pidetään lomien jälkeen syksyllä. Sihteeri etsii kokoukselle ajankohdan.

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti osallistujia ja päätti kokouksen kello 10.15.